

datum: 19 april 2023

Naar meer bestuurlijke en financiële transparantie van het woonzorgcentrum

Samenvatting standpunt

N.a.v. de discussies in het Vlaams parlement over de slechte financiële situatie van de commerciële woonzorgcentra, de moeilijkheden bij Orpea en de open brief van Zorgnet-Icuro wil minister Crevits snel meer transparantie in de bestuurlijke en financiële context van een woonzorgcentrum door het uitvoeren van bestaande decreetsbepalingen.

De minister overweegt bovendien om enkele nieuwe beperkende maatregelen te nemen. Op 20 april komen de koepelvertegenwoordigers en de minister samen om de maatregelen te bespreken.

Deze nota geeft een overzicht van onze aandachtspunten.

Wij vragen dat de maatregelen rekening houden met de specifieke context van de publieke diensten.

Wij houden ook rekening met het belang dat het lokaal bestuur heeft bij financieel gezonde zorg -en welzijnsvoorzieningen op zijn grondgebied. Als een woonzorgcentrum sluit, wordt er immers naar het lokaal bestuur gekeken om voor de bewoners een nieuwe woning te zoeken, zoals bijvoorbeeld een ander woonzorgcentrum in de regio.

1. Bestaande verplichte maatregelen in het woonzorgdecreet 2019

1.1. Inleiding

Het woonzorgdecreet van 2019 bevatte al enkele bepalingen over de financiële en bestuurlijke transparantie van de woonzorgvoorzieningen en de verenigingen van mantelzorgers en gebruikers:

- Een administratief basisdossier overmaken aan de Vlaamse regering en nadien actueel houden
 - Voorgenomen activiteiten
 - Organisatiestructuur
 - Feitelijke leiding
 - Verwantschappen en nauwe banden
 - Code voor goed bestuur
- Een financieel plan indienen bij een eerste erkenning
- Een boekhouding houden en een jaarrekening opmaken volgens de toepasbare wettelijke bepalingen
- Een aanmeldingsplicht van bepaalde strategische beslissingen aan de Vlaamse regering¹
- Een code voor goed bestuur hanteren
- Een aantal extra maatregelen op het vlak van de controle van de financiële situatie, risicobeheer en interne controle en een uitbreiding van de code voor goed bestuur (enkel voor bepaalde initiatiefnemers, waaronder de verenigingen van privaatrecht voor maatschappelijk welzijn (deel 3, titel 4 decreet lokaal bestuur)).

De intentie is om deze maatregelen op korte termijn uit te voeren. Er wordt bekeken of er bijsturingen nodig zijn in de regelgeving.

Bij de uitvoering zal ook rekening gehouden worden met artikel 8. Dit artikel bepaalt dat de maatregelen inzake bestuurlijke en financiële transparantie en weerbaarheid slechts van toepassing zijn voor zover geen andere wettelijke verplichtingen zijn opgelegd aan

¹ Daarbij wordt uitgelegd op welke wijze erover gewaakt is dat de continuïteit van de zorg en ondersteuning verzekerd is. De Vlaamse Regering kan de procedure voor die aanmelding bepalen. Onder strategische beslissingen wordt limitatief verstaan:

- a) beslissingen om kapitaal vertegenwoordigende effecten te verwerven van een andere onderneming, voor een bedrag van minstens 5% van het eigen vermogen van de initiatiefnemer;
- b) fusies van woonzorgvoorzieningen, verenigingen of initiatiefnemers evenals splitsingen en gelijkgestelde verrichtingen;
- c) overdrachten van algemeenheid of bedrijfstak;
- d) de overdracht van of het vestigen van zakelijke rechten op de gebouwen waarin de woonzorgvoorziening of vereniging is gevestigd;
- e) een verandering van een meerderheid van de stemrechten in de algemene vergadering en het bestuursorgaan van de woonzorgvoorziening en vereniging;
- f) de wisseling van de persoon die verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding van een woonzorgvoorziening of vereniging;

de betrokken woonzorgvoorziening of vereniging die met dezelfde finaliteit en draagwijdte de bestuurlijke en financiële weerbaarheid en transparantie waarborgen.

In de Memorie van Toelichting bij het woonzorgdecreet vind je enkele toepassingsvoorbeelden van artikel 8.

- Art. 7, 2° bij de aanvraag van een erkenning die de eerste keer wordt ingediend een financieel plan voorleggen over drie jaar. Het meerjarenplan van een gemeente, OCMW en welzijnsvereniging kan worden gelijkgesteld met het financiële plan zoals het hier wordt bedoeld.
- Art. 7, 5° een code voor goed bestuur hanteren. Wat betreft de woonzorgvoorziening georganiseerd binnen een gemeente of OCMW, kan er gekeken worden naar de geldende regels in het Decreet Lokaal Bestuur en de goedgekeurde huishoudelijke reglementen, deontologische code,... in gemeenteraad en OCMW-raad. Deze worden gelijkgesteld met een code voor goed bestuur.

1.2. Standpunt en aandachtspunten

- Toepassing artikel 8 waar mogelijk

De hoofdbedoeling van artikelen 6 en 7 is een verhoging van de bestuurlijke en financiële transparantie en weerbaarheid. Indien in bepaalde regelgeving reeds soortgelijke maatregelen van toepassing zijn, volstaan deze.

Bijvoorbeeld: Gemeenten, OCMW 's, welzijnsverenigingen, ... zijn decretaal verplicht om een organisatiebeheersingssysteem op te maken. Dat organisatiebeheersingssysteem heeft tot doel de procedures en maatregelen vast te leggen om doelstellingen te bereiken, wetgeving na te leven, beschikbaarheid van betrouwbare financiële informatie te hebben, efficiënt en economisch gebruik van middelen na te streven, activa te beschermen en fraude te voorkomen. Dat organisatiebeheersingssysteem wordt ook gecontroleerd door een externe, onafhankelijke instantie: Audit Vlaanderen, een agentschap van de Vlaamse overheid. Audit Vlaanderen voert daarvoor periodiek een audit bij alle besturen waarbij ze het organisatiebeheersingssysteem evalueert en nagaat of het adequaat is.

- Verleg de focus van het administratief basisdossier

Wij pleiten voor een basisdossier met actuele informatie die al voorhanden is binnen het beleidsdomein WVG. Volgende informatie zou in dit basisdossier kunnen opgenomen worden:

- De contactinformatie
- De capaciteit WZC/KV/GAW/DVC/LDC
- De dagprijzen en supplementen
- Personeelsratio's (invulling deel A2 - berekening BTZ)
- Staat een voorziening onder verhoogd toezicht

2. Maatregelen voorgesteld door de minister

2.1. Aanscherping dagprijscontrole

2.1.1. Mogelijke maatregelen

- Een verbod op winst op zorg verankeren in het woonzorgdecreet.
- Een uniform dagprijsformulier met onderscheid zorg-, de woon-, de leef- en overheadkost
- Controle geen winst op de zorgcomponent in de dagprijs m.b.v. een boekhouding die transparant rapporteert over zorg-, woon-, leef- en overheadcomponent. Verdere maatregelen worden nog bekeken (op basis van advies gespecialiseerde advocaat).

2.1.2. Standpunt en aandachtspunten

De VVSG vraagt zich af of met deze maatregelen de praktijk van doorstroom van subsidies naar vastgoedfondsen en aandeelhouders wordt opgelost en stelt vast dat de administratieve last van de publieke woonzorgcentra wordt verhoogd met deze maatregelen.

Verbod op winst

De VVSG staat achter het verbod op winst op zorg. Dit vraagt wel om verdere verduidelijking zodat iedereen hieronder hetzelfde verstaat:

- Definitie zorg?
- Verbod? Geen reserves om investeringen te kunnen realiseren?
- Winst? Geen winstuitkering aan aandeelhouders? Een overschot dat terugvloeit naar de initiatiefnemer om het wonen, het leven en de zorg (inclusief organisatie) van de bewoners te optimaliseren, definiëren wij niet als winst.

Een sectorspecifieke transparante boekhouding

Een sectorspecifieke boekhouding kan de transparantie verhogen, maar vanuit de VVSG schuiven we een aantal randvoorwaarden naar voor:

- Een sectorspecifieke boekhouding mag geen doel op zich zijn en sluit ook aan bij de informatiebehoeften van de initiatiefnemer
- Analytische informatie heeft zijn prijs
 - Kosten/batenanalyse
 - Focus op need to know
 - Krachten bundelen voor een voordelige softwareoplossing die voldoet aan de informatiebehoeften van de Vlaamse overheid en de initiatiefnemers
- Draagvlak creëren door maximale vrijheid te geven aan de initiatiefnemers
 - De 3 juridische entiteiten kunnen perfect hun eigen boekhoudregels (BBC, ondernemingsboekhouding of VZW-boekhouding) behouden, zij het met additionele informatieverplichtingen
 - Houd waarderingsregels en verdeelsleutels vrij. Initiatiefnemers zijn wel transparant over de manier waarop ze de kosten verdelen
 - Geen pleidooi voor een uniform rekeningstelsel en gedetailleerde standaard kostenplaatsen: geen garantie dat organisaties uniform tewerk gaan en risico op conflicten met andere regelgeving
- Realistische timing voor bijkomende rapporteringsverplichtingen

- Duidelijke definiëring van wat we onder woon -, zorg -, leef – en algemene kosten en opbrengsten verstaan
- Voor lokale besturen zal er een impact zijn, veel algemene kosten worden (nog) niet doorgerekend aan het WZC
- Softwareleveranciers meenemen in het verhaal
- Ruimte voor test/pilootfase
- Geen administratieve overlast voor de initiatiefnemers
 - Maak een onderscheid tussen transparantie over financiële basisgegevens enerzijds en het opleggen van specifieke boekhoudverplichtingen anderzijds. Die laatste wil de VVSG niet, want OCMW's en welzijnsverenigingen zijn al aan de BBC-verplichtingen onderworpen.
 - Als de Vlaamse overheid analytische informatie wenst van de initiatiefnemers van woonzorg die niet kan aangeleverd worden door de BBC zelf, dan moet ze samen met de besturen investeren in een aanbod van een digitale oplossing, voortbouwend op de BBC, die alle besturen die dat wensen kunnen gebruiken. Het zou onverantwoord zijn dat op deze kleine markt besturen zelf op zoek moeten gaan naar een oplossing
 - Via interface, via geautomatiseerde systemen rapporteren aan de Vlaamse overheid. (Ervaringen ABB en digitaal loket BBC)

2.2. Bijkomende maatregelen financieel beheer (herziening decreet)

2.2.1. Mogelijke maatregelen

- Beperking van interestvoet op leningen toegekend door bestuurders en gelieerde (rechts)personen.
- Verbod op risicodragende geldbeleggingen
- Beperking van giften door woonzorgcentra
- Aanzuiveren negatief eigen vermogen van de zorgexploitatie

2.2.2. Standpunt en aandachtspunten

De draagwijdte van deze maatregelen is momenteel onduidelijk. Zo vragen wij ons af hoe deze maatregelen zullen vertaald worden naar een woonzorgcentrum in een OCMW, gemeente of welzijnsvereniging. Geldt een verbod op risicodragende geldbeleggen en een beperking van giften voor de volledige rechtspersoon (welzijnsvereniging, OCMW, gemeente) waar het woonzorgcentrum deel van uitmaakt?

Samen met de andere koepelvertegenwoordigers noteerden we nog andere verduidelijkende vragen, zoals:

- Wat is de oorsprong van deze toevoegingen?
- Zullen deze maatregelen opgelegd worden aan alle voorzieningen die de Vlaamse overheid erkend/vergund binnen welzijn en gezondheid?
- Hoe zal Vlaanderen op de naleving van deze bijkomende maatregelen toezien en wat zijn de handhavingsmodaliteiten (boetes, subsidies intrekken, schorsen van de erkenning, ...)?
- Definitie van gift?
- Wat wordt gedefinieerd als een risicodragende geldbelegging?

3. Nood aan sneller informeren lokale besturen bij sluiting woonzorgvoorzieningen

Vanuit VVSG vragen we om lokale besturen op tijd te betrekken bij een mogelijke sluiting van een woonzorgcentrum. Als een woonzorgcentrum in de gemeente sluit, heeft dit ook een grote impact op de gemeente en de omliggende gemeenten. Ook voor hen is het belangrijk om de sluiting op de voet te kunnen volgen.

De Vlaamse overheid stelt de burgemeester vandaag pas op de hoogte als de beslissing tot sluiting al is genomen. Nochtans bepaalt het Vlaamse woonzorgdecreet specifiek dat aan de effectieve sluiting “een overleg vooraf gaat met het gemeentebestuur en het OCMW van de gemeente waarin het centrum gevestigd is” (woonzorgdecreet art. 66).

Een verhuis van zorgbehoevende ouderen dient een hoge uitzondering te zijn. Een eventuele verhuis van zorgbehoevende inwoners, is een organisatorisch en logistiek complexe opdracht, die een grondige voorbereiding vraagt. Daarom vragen wij om de burgemeester sneller te informeren over problemen met residentiële voorzieningen voor kwetsbare inwoners op het eigen grondgebied.